

LA CÒLERA I LA POLÍTICA

La utilització del dret penal ha de ser ponderada per no confrontar-se amb la llibertat d'expressió

JOSÉ ANTONIO MARTÍN PALLÍN*
EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 3.10.07

Una societat conscient de la superioritat dels valors de la paraula i la temperància sobre qualsevol altra forma d'expressió política no ha de tenir por de les reivindicacions irades que es manifesten per vies desordenades. La utilització del dret penal per respondre a l'exercici de la dissidència ha de ser ponderada per no confrontar-se amb la llibertat d'expressió. En qualsevol cas, quan sigui necessària una dosi de dret penal s'haurà d'ajustar al principi de proporcionalitat i evitar, generalment, les penes de presó. La sanció pecuniària és més adequada per castigar els aldarulls i les alteracions de l'ordre social. Evita la presó als desaforats i fins i tot als que expressen la seva discrepància per mètodes tan primitius com són la crema de símbols de persones i institucions.

Els manifestants de Girona rebutjaven el cap de l'Estat en la seva doble condició de cap visible de les institucions constitucionals i pel seu origen dinàstic. El no als Borbons podria ser entès, paradoxalment, com una desconcertant melancolia històrica que reclama la tornada de la casa d'Àustria. L'enfrontament de les dues dinasties, a principis del segle XVIII, va marcar l'origen de les tradicionals reivindicacions catalanistes i les seves aspiracions de convertir-se en nació independent.

L'AFANY dels independentistes per la diferència els ha portat a modificar els seus símbols nacionals, afegint una estrella a la senyera que simbolitza els sentiments majoritaris de molts catalans. Tal com es veu,

res de nou que pugui alterar la percepció dels esdeveniments o justificar l'estrèpit dels mitjans de comunicació, elevant un grup de vociferants a nivells d'una publicitat absolutament injustificats.

La crema dels retrats dels Reis o de la bandera espanyola és una mostra més de la rudimentària còlera que constitueix el substrat del seu pensament polític. El foc, com a forma d'expressió de les idees i els dogmes, és una rèmor dels absolutismes del passat. Aquests comportaments no és que siguin exclusius dels desorientats dinàstics de Girona. Els carpetovetònics espanyolistes del morro fort s'alegren amb la crema dels símbols i les ensenyes dels nacionalismes històrics. L'insult groller i els actes vandàlics són l'expressió d'una deficient educació personal i d'una deplorable incultura política.

Els titulars d'alguns mitjans de comunicació es podrien trobar a les hemeroteques dels temps de la revolució soviètica, anunciant l'assalt al Palau d'Hivern.

L'equilibri entre les possibilitats d'expressar de forma colèrica les idees i la defensa de les institucions atacades ha de ser acuradament ponderat. Si el que es pretén salvaguardar és el bé jurídic que encarna el respecte a les institucions de l'Estat, hem de partir de conviccions sòlides i serenes. Com s'ha demostrat reiteradament, ni tan sols els terroristes poden posar en perill l'estabilitat i la superioritat de les institucions democràtiques.

El crèdit de la Corona no pateix cap mena de dany per la crema d'uns retrats. Tampoc l'augmenta esquinçar-se les vestidures i transmetre als ciutadans la sensació que ens trobem al límit de supervivència de la

nostra essència nacional o del model de societat que recull la Constitució.

El dret penal, com a instrument de resposta als actes que pertorben greument la convivència social, no es pot convertir en un factor que contribueixi a reforçar les idees dels ciutadans que es col·loquen, en l'exercici de la seva llibertat d'elecció, fora del sistema. Quan una manifestació, inicialment política, s'acaba convertint en aldarull al carrer pot merèixer una doble sanció, o bé administrativa o bé dins del precepte penal que castiga els desordres públics. Anar més enllà suposa un reflex autoritari que no té cabuda en el sistema de valors democràtics que tots hem de respectar.

Els codis penals de tots els feixismes passats i presents magnifiquen la injúria o el menyspreu a les seves institucions i al cap de l'Estat. El Codi Penal de la dictadura, en plena exaltació de la simbologia feixista, castigava les ofenses contra el Moviment Nacional o contra els seus herois, les seves banderes o emblemes amb penes de fins a sis anys de presó.

ELS QUE OPTEN legítimament per la concentració, el crit o la pancarta, han de reconsiderar si la crema simbòlica dels retrats dels Reis és un acte que mereix respecte o que resulta contraproduent per a les seves aspiracions. En qualsevol cas, la qüestió s'ha de resoldre als fòrums del debat polític o a les seues d'un jutjat ordinari que s'enfronta a qualsevol avalot.

El Rei és el cap de l'Estat i pot compatibilitzar perfectament la seva posició constitucional amb l'estructura autonòmica, gairebé federal o

federalitzada, que permeti integrar a la Constitució tots els espanyols. L'exemple de Bèlgica pot servir d'advertència per a tots aquests arnats o neòfits devots de la monarquia. El Rei té la possibilitat de constituir la clau del futur que sostingui qualsevol forma d'organització territorial de l'Estat.

*Magistrat emèrit del Suprem